

ΟΔΗΓΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ HORIZON EUROPE

Ο οδηγός αυτός εξετάζει κάθε εδάφιο του πρότυπου συμφωνητικού που υπογράφετε ως επιστημονικά υπεύθυνοι για την χρηματοδότηση των ερευνητικών σας έργων στο πλαίσιο του Horizon Europe και δίνει τις απαντήσεις που χρειάζεστε ώστε να είστε απολύτως συμβατοί με τις απαιτήσεις της ΕΕ. Παράλληλα σας δίνει τις κύριες αξιόπιστες επιλογές από εργαλεία που ενισχύουν το ελληνικό σύστημα Ανοικτής Επιστήμης και καθιστούν την ανοικτότητα του ελληνικού ερευνητικού έργου εφάμιλλη των άλλων χωρών. Ο οδηγός αυτός δεν έχει στόχο να εξαντλήσει τις έννοιες γύρω από την Ανοικτή Επιστήμη, αλλά δίνει γρήγορες και κατανοητές λύσεις και προτάσεις

Τα πληροφοριακά συστήματα και εργαλεία που προτείνονται έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο διαφόρων έργων. Για την ανάπτυξη τους είναι υπεύθυνες οι βιβλιοθήκες-μέλη του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και ερευνητικές ομάδες του ΕΚ "Αθηνά". Και οι δύο φορείς αποτελούν το εθνικό γραφείο αρωγής του OpenAIRE. Περισσότερες πληροφορίες μπορούν να βρεθούν στις σχετικές ιστοσελίδες.

Ο οδηγός αυτός συντάχθηκε από το προσωπικό της ΒΚΠ του Πανεπιστημίου Πατρών και της Μονάδας Επιστημονικής Επικοινωνίας του ΣΕΑΒ. Διατίθεται με CC-BY.

OPEN SCIENCE: OPEN ACCESS TO SCIENTIFIC PUBLICATIONS

The beneficiaries must ensure open access to peer-reviewed scientific publications relating to their results. In particular, they must ensure that:

- at the latest at the time of publication, a machine-readable electronic copy of the published version or the final peer-reviewed manuscript accepted for publication, is deposited in a trusted repository for scientific publications.

Απάντηση: Έμπιστα αποθετήρια (trusted repositories) είναι αυτά που παρέχουν αξιόπιστες και διηνεκείς υπηρεσίες αποθήκευσης και πρόσβασης σε ψηφιακούς πόρους. Τα ιδρυματικά αποθετήρια των ελληνικών πανεπιστημίων, όπως το αποθετήριο του Πανεπιστημίου Πατρών “Νημερτής” (<https://nemertes.library.upatras.gr>), είναι τέτοιες υποδομές, οι οποίες επιπρόσθετα είναι διασυνδεδεμένες με πανευρωπαϊκές υποδομές συγκομιδής ερευνητικών πόρων. Τα αποθετήρια σχετίζονται με τον πράσινο δρόμο της ανοικτής πρόσβασης και δίνουν αξιόπιστες εναλλακτικές επιλογές στους ερευνητές. Ως έμπιστα αποθετήρια δεν νοούνται κερδοσκοπικοί μηχανισμοί απόθεσης ερευνητικών εργασιών, όπως το ResearchGate και το Academia.edu.

Στα Ιδρυματικά Αποθετήρια μπορούν να κατατεθούν οι επιστημονικές εργασίες που προκύπτουν στο πλαίσιο ενός έργου είτε είναι η τελική μορφή (εφόσον το επιτρέπει ο εκδότης) είτε η λεγόμενη μεταδημοσίευση (post-print), δηλαδή η τελική εγκεκριμένη εργασία σας (final peer-reviewed manuscript accepted ή authors accepted manuscript), έστω και αν δεν έχει μορφοποιηθεί από τον εκδότη. Περισσότερες πληροφορίες για τις μορφές αυτές μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα <https://library.upatras.gr/openaccess>.

- immediate open access is provided to the deposited publication via the repository, under the latest available version of the Creative Commons Attribution International Public Licence (CC BY) or a licence with equivalent rights;

Απάντηση: Οι άδειες κοινής χρήσης (Creative Commons) αποτελούν ένα σύνολο τυποποιημένων αδειών πνευματικών δικαιωμάτων, οι οποίες επιτρέπουν στους δημιουργούς να διανέμουν αυτοβούλως το έργο τους στο κοινό. Η άδεια CC-BY, η οποία στα ελληνικά μεταφράζεται ως “Άδεια Αναφοράς Δημιουργού”, είναι η πλέον ανοικτή και αυτή που προσομοιάζει της κοινής πρακτικής της αναφοράς που ισχύει σύμφωνα με την ακαδημαϊκή δεοντολογία. Στα ελληνικά αποθετήρια υπάρχει η δυνατότητα να ορίσετε την επιθυμητή άδεια. Περισσότερα για τις άδειες Creative Commons μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα της ΒΚΠ <https://library.upatras.gr/support/rights#our>.

- for monographs and other long-text formats, the licence may exclude commercial uses and derivative works (e.g. CC BY-NC, CC BY-ND) and
- information is given via the repository about any research output or any other tools and instruments needed to validate the conclusions of the scientific publication. Beneficiaries (or authors) must retain sufficient intellectual property rights to comply with the open access requirements.

Metadata of deposited publications must be open under a Creative Common Public Domain Dedication (CC 0) or equivalent, in line with the FAIR principles (in particular machine-actionable) and provide information at least about the following: publication (author(s), title, date of publication, publication venue); Horizon Europe or Euratom funding; grant project name, acronym and number; licensing terms; persistent identifiers for the publication, the authors involved in the action and, if possible, for their organisations and the grant.

Where applicable, the metadata must include persistent identifiers for any research output or any other tools and instruments needed to validate the conclusions of the publication.

Απάντηση: Στην περίπτωση των μόνιμων αναγνωριστικών, τα αποθετήρια υποστηρίζουν τη δυνατότητα παροχής μόνιμων αναγνωριστικών είτε πρόκειται για DOIs είτε για Handles. Μόνιμα αναγνωριστικά παρέχονται και από το αποθετήριο ερευνητικών δεδομένων του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών HARDMIN, ώστε να καλύπτεται κάθε ερευνητικό παράγωγο. Άρα, κάθε φορά που καταθέτετε τις εργασίες σας σε ένα ιδρυματικό αποθετήριο εκπληρώνετε αυτόν τον όρο.

Only publication fees in full open access venues for peer-reviewed scientific publications are eligible for reimbursement.

Απάντηση: Στην περίπτωση που κάποιος ερευνητής θέλει να δημοσιεύσει σε ένα ερευνητικό περιοδικό (ο λεγόμενος Χρυσός Δρόμος της Ανοικτής Πρόσβασης), τότε για να καλυφθούν τα έξοδα δημοσίευσης (γνωστά ως APCs, Article Processing Charges) θα πρέπει να δημοσιεύει σε περιοδικά αμιγώς Ανοικτής Πρόσβασης. Αυτά είναι όσα δημοσιεύουν όλο το περιεχόμενο τους ανοικτά, χωρίς να περιλαμβάνουν άρθρα προσβάσιμα μέσω συνδρομής. Κάτι τέτοιο μπορείτε να το διαπιστώνετε στην πολιτική του κάθε περιοδικού (εάν δηλαδή αναγράφει ότι είναι Gold ή fully Open Access) ή να συμβουλευέστε το ευρετήριο των επιστημονικών περιοδικών που συνεργάζεται ο ΣΕΑΒ για να βρίσκετε όσα από αυτά είναι “χρυσά” (<https://scholarly.heal-link.gr/oajournals/>), ανεξαρτήτως του αν καλύψετε το κόστος με δικούς σας πόρους. Τέλος, η ΕΕ σας δίνει την επιλογή να δημοσιεύσετε τα αποτελέσματα της έρευνάς σας στην πλατφόρμα Open Research Europe. Ένας αναλυτικός οδηγός είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα <https://scholarly.heal-link.gr/ore-howitworks/>.

OPEN SCIENCE: RESEARCH DATA MANAGEMENT

The beneficiaries must manage the digital research data generated in the action ('data') responsibly, in line with the FAIR principles and by taking all of the following actions: - establish a data management plan ('DMP') (and regularly update it) - as soon as possible and within the deadlines set out in the DMP, deposit the data in a trusted repository ; if required in the call conditions, this repository must be federated in the EOSC in compliance with EOSC requirements.

Απάντηση: Η απαίτηση για ένα έμπιστο αποθετήριο εκπληρώνεται με το εθνικό αποθετήριο ερευνητικών δεδομένων HARDMIN (Hellenic Academic Research Data Management Initiative, <https://hardmin.heal-link.gr/>), σκοπός του οποίου είναι η συγκέντρωση του συνόλου των ερευνητικών δεδομένων που δημιουργούνται από Έλληνες ερευνητές και ακαδημαϊκούς. Στο αποθετήριο συνδέονται όλοι οι ερευνητές των ελληνικών Πανεπιστημίων με τα διαπιστευτήριά τους και μπορούν να αναρτήσουν με ευκολία τα ερευνητικά τους δεδομένα.

Η απαίτηση για ένα σχέδιο διαχείρισης δεδομένων εκπληρώνεται με το εργαλείο Argos, το οποίο είναι μια υπηρεσία ανοικτού κώδικα για τη συγγραφή και δημοσίευση σχεδίων διαχείρισης δεδομένων (Data Management Plans, DMPs). Το Argos δημιουργεί μηχαναγνώσιμα, ενεργά, ανοικτά DMPs, συμβατά με τις αρχές FAIR, τα οποία διασυνδέονται με δημοσιεύσεις, δεδομένα, λογισμικό και άλλα σχετικά παράγωγα. Μπορείτε να χρησιμοποιείτε το πρότυπο (template) "Horizon Europe" του Argos, το οποίο μπορείτε στη συνέχεια να δημοσιεύσετε στο Zenodo με ένα κλικ! Περισσότερες πληροφορίες για το εργαλείο Argos μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα <https://argos.openaire.eu>.

OPEN SCIENCE: ADDITIONAL PRACTICES

Where the call conditions impose additional obligations regarding open science practices, the beneficiaries must also comply with those.

Where the call conditions impose additional obligations regarding the validation of scientific publications, the beneficiaries must provide (digital or physical) access to data or other results needed for validation of the conclusions of scientific publications, to the extent that their legitimate interests or constraints are safeguarded (and unless they already provided the (open) access at publication).

Where the call conditions impose additional open science obligations in case of a public emergency, the beneficiaries must (if requested by the granting authority) immediately deposit any research output in a repository and provide open access to it under a CC BY licence, a Public Domain Dedication (CC 0) or equivalent. As an exception, if the access would be against the beneficiaries' legitimate interests, the beneficiaries must grant non-exclusive licenses —under fair and reasonable conditions— to legal entities that need the research output to address the public emergency and commit to rapidly and broadly exploit the resulting products and services at fair and reason.

Απάντηση: Για την ενίσχυση της δυνατότητας διάθεσης ερευνητικών δεδομένων συχνά θα πρέπει να ικανοποιείται η συνθήκη της ανωνυμοποίησης τους και της αφαίρεσης χαρακτηριστικών γνωρισμάτων που θα ταυτοποιούν κάποιες περιπτώσεις (π.χ. ένα άτομο που πήρε μέρος σε ένα ερωτηματολόγιο). Η ανάρτηση ενός συνόλου δεδομένων δεν είναι πάντα εφικτή γιατί εμπεριέχονται ευαίσθητες και προσωπικές πληροφορίες που θα πρέπει να αφαιρεθούν. Το εργαλείο Amnesia μετατρέπει τα προσωπικά δεδομένα ερευνητικών διαδικασιών σε ανώνυμα, έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούνται για ανάλυση, χωρίς την ανάγκη συγκατάθεσης ή άλλων προϋποθέσεων του ΓΚΠΔ. Περισσότερες πληροφορίες για το εργαλείο μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα <https://amnesia.openaire.eu>.